

Naturtjek

- erfaringer fra besøg hos 10 naturplejere

Heidi Buur Holbeck
Andrea Oddershede
22. August 2018

SEGES

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Miljø- og Fødevareministeriet
Landbrugsstyrelsen

Den Europæiske Landbrugsfond
for Udvikling af Landdistrikterne

Se EU-Kommissionen, Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne

Naturtjek-projektet

- om græsning, natur, kvæg, dyreholdere og afsætning af naturkød

Formål: At målrette naturplejen i det danske landbrug, så den både er til gavn for naturen, men også bliver rationel og økonomisk bæredygtig for landmanden.

Deltagere: 10 kvægholdere, som forvalter forskellige værdifulde naturarealer med kvæggræsning. Alle med store besætninger eller mål om at opbygge naturplejen som en driftsgren.

Hvad gjorde vi: Gennem interviews og markvandring blev dyreholdernes nuværende forvaltning og viden om natur, vurderet i forhold til naturværdier, tilskudsmuligheder, besætningens fysiske rammer, management og muligheder for afsætning af naturkød.

Aktiviteter: Vidensopsamling, Erfa-gruppemøder og artikler, film, samt en driftsøkonomisk analyse. Deltagerne samles til fælles vidensopsamling

Erfaringer fra "Naturtjek"

- og "Viden til virkning" – samlet erfaringer fra samlet dyreholdere i alt

Hvad hørte og hvad så vi?

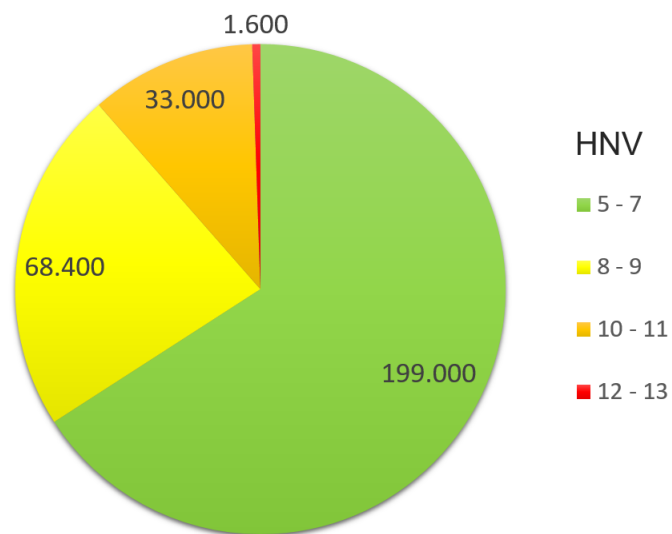
- Hvem er naturplejerne og hvad er deres mål?
- Primært fokus på produktion frem for natur
- Dyreholdernes viden om natur var mangelfuld – ingen havde fortalt dem om naturen
- Fokus på opfyldelse af tilskudsbetingelser
- Der blev tilskudsfordret
- Bekymring for sikkerhed ved øremærkning
- Mosaiknatur giver udfordringer, men her er den gode natur
- Naturplejen er lettest og økonomisk optimalt på store sammenhængende og varierede arealer
- Forretningsmuligheder i den gode historie om naturen, men vigtigt historien holder – og det skal de have hjælp til at sætte fokus på

Forvaltere af Danmarks noget af Danmarks bedste natur

Naturværdi fordelt på areal (ha)

De fleste projektarealer havde en HNV score på 10 – 12.
Dermed er de mellem de 10 – 12 pct. af de mest værdifulde naturområder vi har i Danmark

SEGES

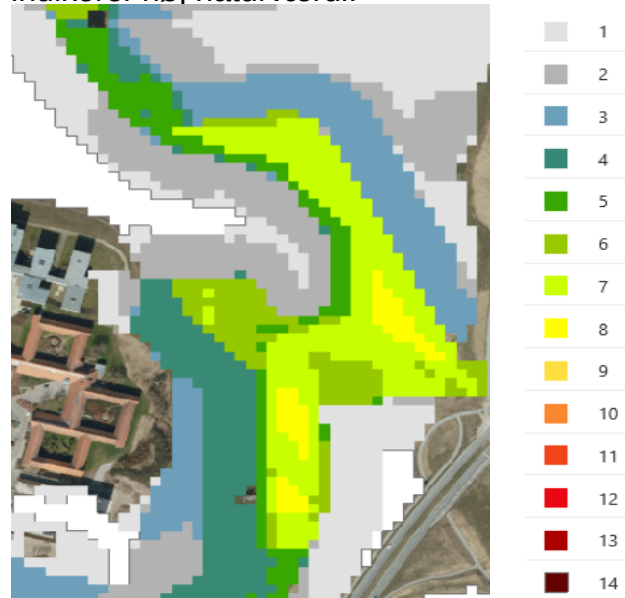

Naturplejerne og deres natur

- De kan se forretningspotentialiet i at sælge kød med en god historie
- De fleste vil meget gerne have mere viden om naturen på deres arealer
- Men de ved ikke, hvor de kan få den viden

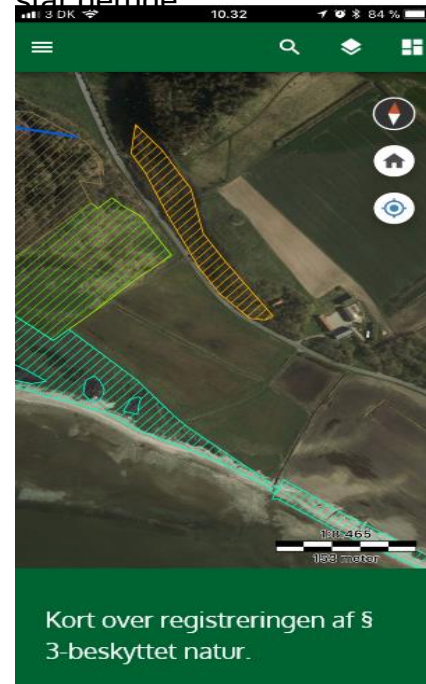
HNV-score

High Nature Value (HNV) er en indikator for et areals naturværdi og bruges til at prioritere naturplejeindsatsen. En høj HNV-værdi indikerer høj naturværdi.

Appen for beskyttet natur

Søg info om naturen når du står derude

Dyreholdernes viden om natur

- De vidste ikke at de forvalter noget af den mest værdifulde natur
- Nogle ved en smule
- Der er et forbedringspotentiale!

Konflikt mellem naturhensyn og produktionshensyn

Det ser godt ud!

Ja!
Høj naturværdi, men lav foderværdi

Erfaringer – tilskud til arealer

- På de fleste arealer er det muligt at gennemføre en hensigtsmæssig pleje inden for de nuværende rammer af tilskudsreglerne, men det kræver god indsigt i reglerne
- Fast græsningstryk vil være mest optimal på de fleste naturarealer, men så ingen GB = lavere tilskud
- Rådgiverne er helt centrale for at optimere på og gennemskue tilskudsregler
- Der mangler fleksibilitet i tilskudsreglerne på de mest værdifulde arealer med specifikke plejebehov, især ved: Helårsgræsning og på delområder (over 100 m²) med mulighed for ugræssede områder.
- Sommergræsning er ikke altid den bedste løsning, men nødvendigt for at kontrollen kan overholdes
- Viden om natur er ikke en nødvendighed for at opfylde tilskudsordningernes betingelser

Tilskuds fodring

- Praktiseres ofte
- Der mangler fokus på:
  - Hvor der fodres
  - Om det er nødvendigt at fodre
  - Om der alternativt kunne være færre dyr på arealet

Sikkerhed ved øremærkning af kalve

- Stor bekymring hos mange – giver farlige situationer
- Derfor lader mange kalvene blive født inde og sætter først dyrene ud derefter

Mosaiknatur

- Mange truede og sårbare arter er knyttet til arealer med varieret struktur
- Variation er ofte svær at håndtere inden for tilskudssystemets rammer

Naturplejen er lettest på store sammenhængende og varierede arealer

- Varierede arealer - giver dyrene alternativer i både våde og tørre perioder

Forretningsmuligheder i den gode historie om naturen

St. Gaasdal Is
Økogårdene

God idé, men sørg for at historien holder!

SEGES

Naturmælk får kritik for vildledning: Lad nu være med at lyve

Onsdag 16. maj 2018 07:07

Skrevet af Landbrugsavisen.dk

Udskriv

Erfaringer - arealer

- Mange steder var der problemer med overgræsning = få blomstrende urter (især ved fåregræsning)
- Få blomstrende urter = få insekter
- Problemer med invasive arter og genvækst ved engangs rydninger

Samspil med Naturstyrelsen

- Mange af de største/professionelle naturplejere har aftaler på Naturstyrelsens arealer
- Udbud af arealer giver usikkerhed ift. fremtidige aftaler
- Udbuddet bliver prioriteret efter pris, ikke dyreholders evne til at lave naturpleje
- Dyreholderne mangler ofte god dialog med NST
- Dyreholdernes viden om naturindholdet var ofte meget mangelfuld, selvom de forvaltede meget værdifulde områder
- Dyreholderne efterspurgte klare retningslinjer i forhold til arealets naturindhold og forstod ofte ikke NST's beslutninger
- Manglende opfølgning på om aftalernes krav bliver overholdt

Vi ser et behov for at der indtænkes bufferarealer i naturplejen

Så undgår man af overgræsse naturarealerne, behovet for tilskuds fodring minimeres og der kan produceres foder til dyrene, hvis der mangler

Hvad har vi taget med os?

Der bør fremover være større fokus på:

- At landmænd skal have mere viden om de naturværdier der er på deres bedrift
- At finde løsninger hvor der er konflikter mellem drift, tilskud, dyr og naturhensyn
- Mål: At landmændene skal være stolte af deres natur – og se naturpleje som en attraktiv mulighed
- Anbefaling: At der laves konkrete planer for de mest værdifulde naturarealer

Kvægets funktion i naturen

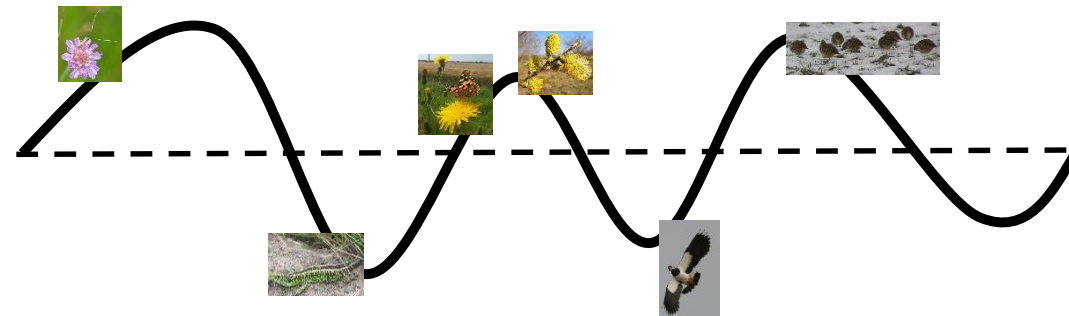
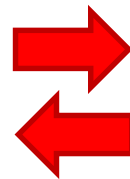
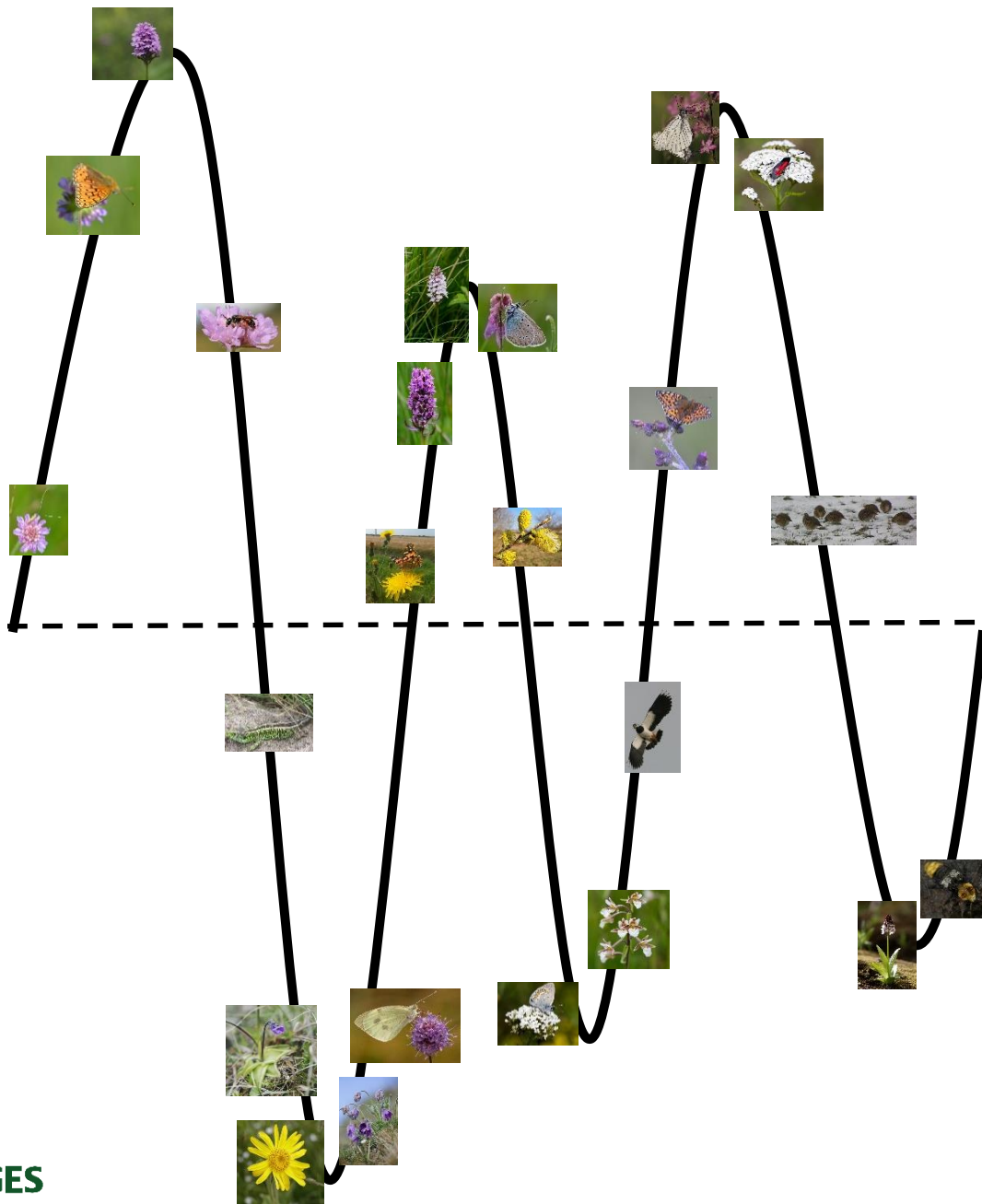
+

-

SEGES

Natur

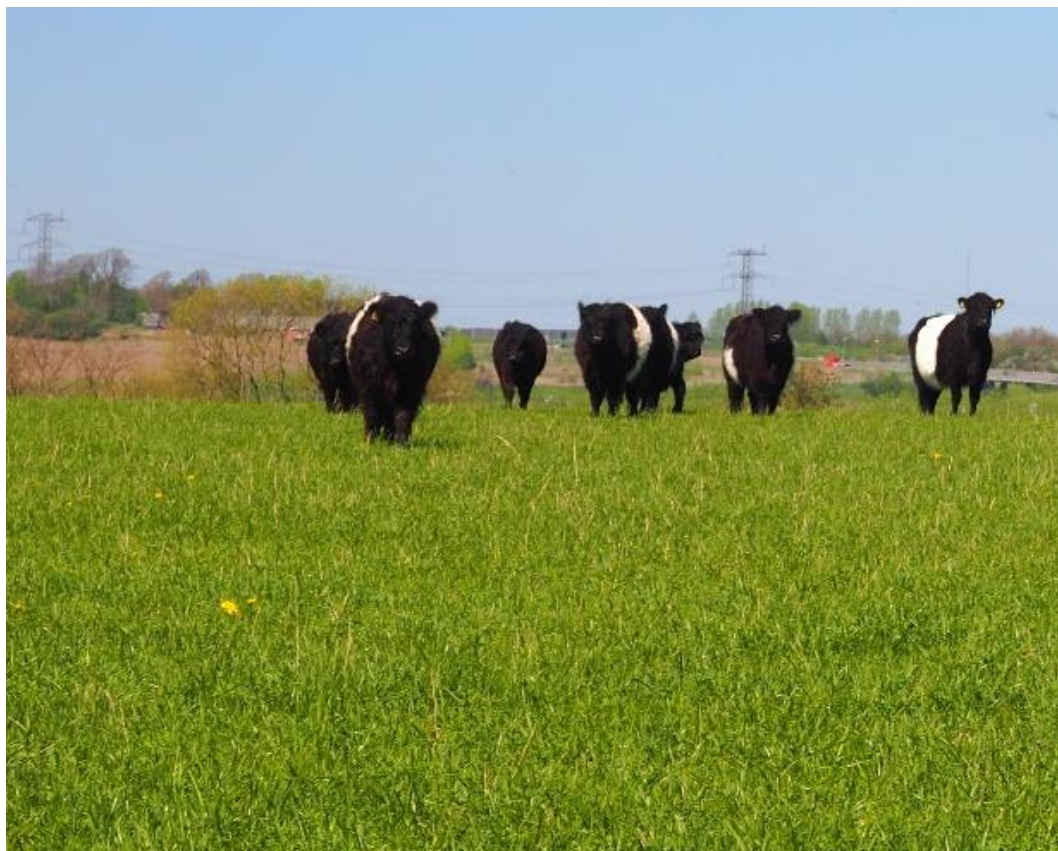
Landbrug

Græsning og biodiversitet

Græsning handler om mere end at forhindre tilgroning og fjernelse af næringsstoffer

Græsningseffekt er også:

- ✓ mosaik af skov, krat og lysåbne områder
- ✓ blottet jord
- ✓ bid og barkskrælning på træerne
- ✓ gødning
- ✓ ådsler

...året rundt.

Græsning skaber biodiversitet gennem BLOMSTER

Er du i tvivl om du har det rigtige græsningstryk, så tjek at der er blomstrende blomster på arealet gennem hele vækstsæsonen

OBS Nedbidning om sommeren kan være katastrofal for insekterne

Hvilke anbefalinger har vi givet?

- Lav en klar naturstrategi for arealet – søg hjælp hos fagpersoner.
- Lad blomsterne blomstre!
- Store samlede folde frem for flere små.
- Undgå at slå arealerne mens blomsterne blomstrer. Skal der slås, så vent til efter frøsætning dvs. til efter 1. september.
- Hav et lavt græsningstryk. Helst ekstensiv helårsgræsning (eller noget der kommer så tæt på som mulig)
- Så vidt muligt ingen tilskudsfodring (eller så lidt som muligt) og væk fra naturarealerne. Hellere tilpasning af dyretrykket.
- Det kan være nødvendigt at frahegne delarealer (af hensyn til særlige arter), men bedre med ekstensivt dyretryk.

Tak for opmærksomheden

Foto: Heidi Holbeck, Anne Eskildsen, Camilla Fløjgård og Andrea Oddershede.